

Stavovi i navike pijenja alkohola među studentima Sveučilišta u Zadru

(Attitudes and Habits of Potation of Alcohol Among Seniors on Zadar University)

Jelena Šestan

Osnovna škola Obrovac

Sažetak

Autorica je o okviru svoga diplomskoga rada iz pedagogije na Filozofskom fakultetu u Zadru u akademskoj godini 2005/06 provela istraživanje o konzumiranju i informiranosti o alkoholu među studentima u Zadru tijekom svibnja 2006.g. Istraživanje je pokazalo da je većina studenata relativno dobro informirana o štetnosti alkohola. Najveći broj studenata ima pozitivan stav prema alkoholu. Ispitivanje je pokazalo da se studenti s pozitivnijim stavovima češće opijaju. Zabrinjavajuća je količina alkohola koju studenti uobičajeno ispijaju. Prema vlastitoj procjeni, 32% studenata izjavilo je, da se opije jednom ili više puta tjedno, odnosno mjesečno, te da piju da bi se bolje osjećali i zabavili. Studenti alkohol povezuju s druženjem i zabavom, što dokazuje činjenica da 99% studenata, koji konzumiraju alkohol to čine u društvu vršnjaka. Na pitanje mogu li se i bez alkohola dobro zabaviti, potvrdno odgovara 92% studenata, a ipak njih 56% pije alkohol na zabavama. Studenti prve, druge, treće i četvrte godine pokazuju približno jednak odnos prema alkoholu, ali kada se u razmatranje uzmu krajnje kategorije poput „opije se jednom tjedno i češće“, rezultati ukazuju da se studenti viših godina češće opijaju od studenata nižih godina studija.

Ključne riječi: studenti, stavovi, konzumiranje, alkohol

Abstract

As a part of her Pedagogy senior project in the Faculty of Philosophy in Zadar in the academic year 2005/06 the author has conducted a research on the alcohol consumption and the level of awareness among the Zadar students in May 2006. The research showed that most of the students are relatively well informed on the harms of Alcohol. The majority of students have a positive attitude towards alcohol. The research showed that the students with more positive attitudes are more likely to get drunk. The amount of alcohol usually consumed by the students is upsetting. According to their own estimate, 32% of students stated that they get drunk once or more times a week or a month and that they drink to feel better and have fun. Students relate alcohol to socialization and entertainment which is confirmed by the fact that 99% of the students consuming alcohol do so with their peers. As a response to the question whether they can enjoy themselves without alcohol, 92% of the students responded affirmatively, but regardless 56% drinks at parties. The students of freshmen, sophomore, junior and senior year displayed a similar relation towards alcohol, but when considering the end categories such as "gets drunk once a week or more often" the results show that the students of senior years drink more often than the students of lower years of college.

Key words: students, attitudes, consuming, alcohol

Uvod

Tempo suvremenog života od mladih ljudi zahtjeva povećane tjelesne, intelektualne, psihičke, emocionalne i socijalne aktivnosti. Napor, odricanja, strahovi, pritisci, prevelika očekivanja i krize, kao karakteristična stanja adolescentnih godina, zasigurno utječu na stvaranje sklonosti prema konzumiranju alkoholnih pića kao oblika bijega iz životne realnosti

Uzroci ove pojave su vjerojatno svuda isti: običaji (alkohol je društveno prihvaćena droga), duboko usađena težnja za brzim promjenama raspoloženja, žudnja za nečim boljim od obične svakodnevnice, želja za bijegom od stvarnosti i od sebe samog kada je osobi teško.

Podaci Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo iz 2003. pokazuju da petnaestogodišnjaci u Hrvatskoj sve ranije počinju eksperimentirati s alkoholom. Stanje je znatno lošije u odnosu na rezultate istraživanja provedenog 1999. godine, jer današnji petnaestogodišnjaci više piju nego njihovi vršnjaci

prije pet godina. Porast konzumiranja alkohola posebno je izražen kod djevojčica, koje piju pet puta više u odnosu na ranije istraživanje (dječaci 2 puta više). Unatoč zakonima koji ga zabranjuju, alkohol je mladima i djeci lako i široko dostupan.

Podaci Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko neretvanske županije iz Istraživanja o konzumiranju sredstava ovisnosti među srednjoškolcima (2003.g.) govore da 71% srednjoškolaca konzumira žestoka alkoholna pića, čak 44% konzumenata žestokih alkoholnih pića u situaciji pijenja pije 4 i više pića, a svaki treći srednjoškolac se opije jednom mjesečno i češće. Mladi u pravilu piju u društvu 98.4%, a 5.3% mladića i 0.7% djevojaka pije žestoka pića svakodnevno.

Istraživanje Takšić – Miliša (1999.) upozorava da 89% srednjoškolaca i studenata povremeno ili često konzumiraju alkohol.

Prema istraživanju Jurišić, Patani – Panza (2001.) među srednjoškolcima i studentima ima oko 14% mladih koji učestalo piju alkohol.

Ovako velika prisutnost alkohola u životu mladih lako je objašnjiva. Život u sredini koja ne osuđuje pijenje alkohola, zbog nedovoljne brige ili komercijalnih razloga, najbolja je dozvola mladima da i sami počnu piti. Osim što oslobađa od stresa, za mlade je konzumiranje alkohola postalo i načinom provođenja slobodnog vremena.

Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi stupanj informiranosti i odnos studenata prema alkoholu, odnosno njihove stavove i učestalost zlouporabe.

Postavljene hipoteze bile su:

1. Studenti su većinom informirani o štetnosti alkohola.
2. Ne postoji povezanost između informiranosti studenata o štetnosti alkohola i učestalosti opijanja.
3. Studenti s pozitivnijim stavovima prema alkoholu češće konzumiraju alkohol i češće se opijaju.
4. Ne postoji statistički značajna razlika u količini i čestini opijanja među studentima prve, druge, treće i četvrte godine studija

Metode

Istraživanje je provedeno na Sveučilištu u Zadru tijekom mjeseca svibnja 2006. godine na uzorku studenata (N= 266) svih godina dodiplomskih studija, raznih studijskih grupa. Uzorak studenata je biran slučajnim odabirom. Prosječna dob ispitanika je 21,52 godine.

Korišten je dio anketnog upitnika „Kako si“, preuzetog s Instituta za društvena istraživanja iz Zagreba. Dio Upitnika je preuređen i standardiziran za potrebe ovog istraživanja. Uvodni dio sadrži uputu kojom su ispitanici upoznati s ciljem prikupljanja podataka. Upitnik je anoniman, a pitanja su bila zatvorenog tipa.

Rezultati

a) Informiranost studenata o štetnosti alkohola

Procijeni točnost sljedećih tvrdnji	Točno	Netočno ¹
☉ Alkohol nije droga.	38%	62%
☉ Crna kava smanjuje opijenost.	19%	81%
☉ Miješanje pića dovodi do većeg pijanstva.	86%	14%
☉ Ne možeš postati alkoholičar ako piješ samo pivo.	10%	90%
☉ Svakoga tko je popio previše, treba staviti u krevet dok se ne otriježni.	48%	52%
☉ Alkohol te ugrije.	72%	28%
☉ Ako brzo pojedješ dobar hamburger nakon pijenja cijelu noć, to će ti pomoći da se brzo otriježniš.	22%	78%
☉ Ako si odspavao nekoliko sati nakon noći u kojoj si pio, možeš slobodno voziti.	13%	87%

Procijeni točnost sljedećih tvrdnji	Točno	Netočno
☉ Alkohol povećava vjerojatnost prometnih nesreća.	97%	3%
☉ Konzumacija čak i malih količina alkohola u trudnoći loše utječe na plod.	80%	20%
☉ Kod djece i tinejdžera konzumiranje alkohola (posebno većih količina), uzrokuje vidljiva oštećenja mozga.	57%	43%
☉ Već 1 do 2 pića smanjuje koordinaciju pokreta i značajno smanjuje sposobnost upravljanja motornim vozilom.	74%	26%
☉ Na prazan želudac alkohol djeluje brže.	94%	6%
☉ Šampanjac ili alkohol sa gaziranim mješavinama djeluje jače.	25%	75%

Tablica 1. Informiranost studenata o štetnosti alkohola - podebljanim slovima su istaknuti točni odgovori(1)

Čak 38% studenata smatra da alkohol nije droga. Njih 86% smatra da miješanje pića dovodi do većeg pijanstva, ne znajući dakle da miješanje pića dovodi zapravo do osjećaja mučnine. Veliki broj ispitanika (48%) misli da svakoga tko je popio previše treba staviti u krevet. Takva zabluda može biti kobna, jer zapravo, najgore što se može napraviti je ostaviti teško opitu osobu u krevetu da spava. Alkohol usporava rad srca i disanje te smanjuje krvni tlak. Količina alkohola koja onesvijesti, vrlo je blizu količini koja može izazvati smrt. Da alkohol ugrije smatra 72%, a čak 22% studenata vjeruje da hamburger pomaže u triježnjenju.

INFORMIRANOST O ŠTETNOST ALKOHOLA	Postotak %
Dobro informirani (20 – 28)	21%
Informirani (11- 19)	43%
Neinformirani (1-10)	36%
UKUPNO	100%

Tablica 2. Stanje informiranosti o štetnosti alkohola

Zbrajanjem rezultata na skali informiranosti (prethodno je rezultate na prvih osam čestica bilo

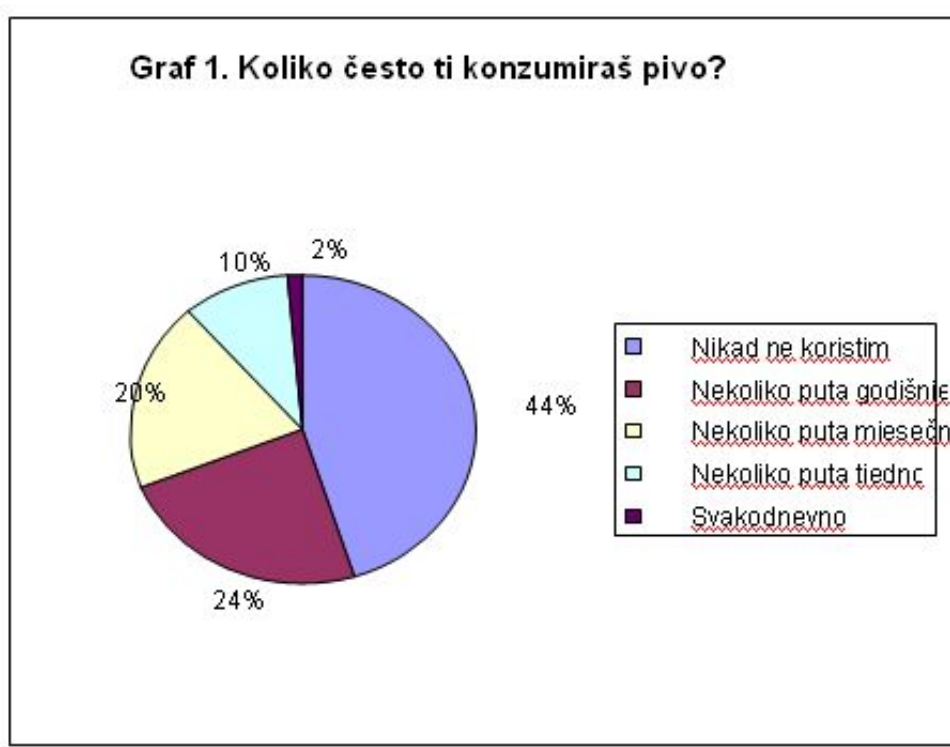
potrebno rekodirati). Ispitanici su podijeljeni u tri kategorija: dobro informirani (od 20-28), informirani (od 11-19) i neinformirani (od 1-10).

Postavljena hipoteza da su studenti informirani o štetnosti alkohola je potvrđena jer većina studenata pokazuje da su informirani. Međutim, ipak je velik broj ispitanika koji nisu informirani o štetnosti alkohola.

b) Učestalost konzumiranja alkoholnih pića među studentima i količina popijenih pića u uobičajenoj situaciji pijenja

Koliko često ti osobno koristiš... ?	Nikad ne koristim	Nekoliko puta godišnje	Nekoliko puta mjesečno	Nekoliko puta tjedno	Svakodnevno
Pivo	44%	24%	20%	10%	2%
Vino	30%	39%	25%	5%	1%
Žestoka alkoholna pića	15%	40%	40%	4%	1%

Tablica 3. Koliko često studenti konzumiraju alkoholna pića?

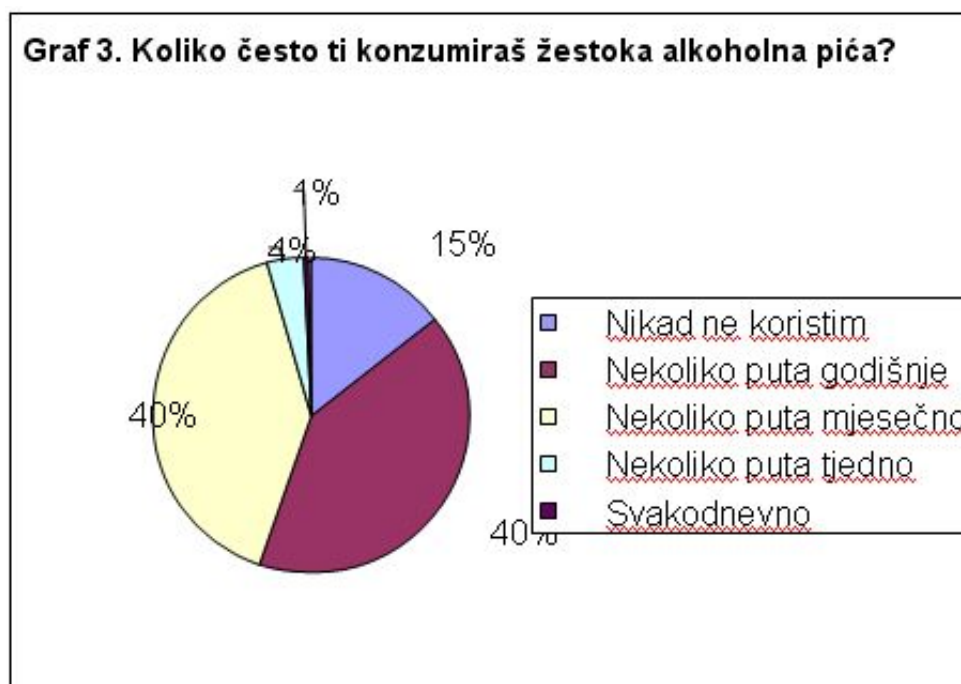
Graf 1. Prikaz učestalosti konzumiranja piva

Na pitanje koliko često koristiš pivo 2% studenata izjavilo je da konzumira pivo svakodnevno, nekoliko puta tjedno konzumira pivo njih 10%, a najveći broj studenata (44%) ne konzumira pivo nikada

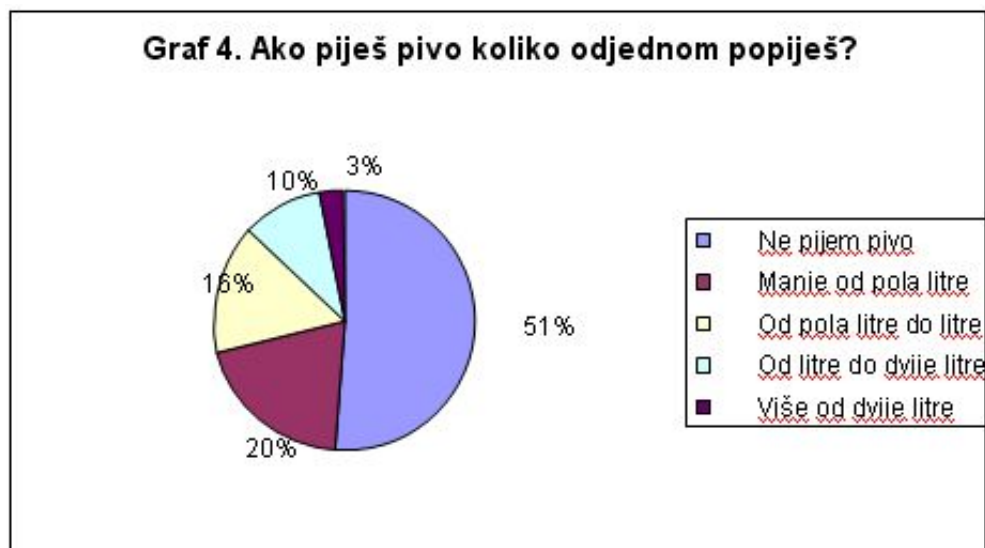
Graf 2. Prikaz učestalosti konzumiranja vina

Na pitanje koliko često koristiš vino 30% studenata izjavilo je da nikada ne konzumira vino. Nekoliko puta mjesečno vino konzumira 25%, a nekoliko puta tjedno 5% studenata.

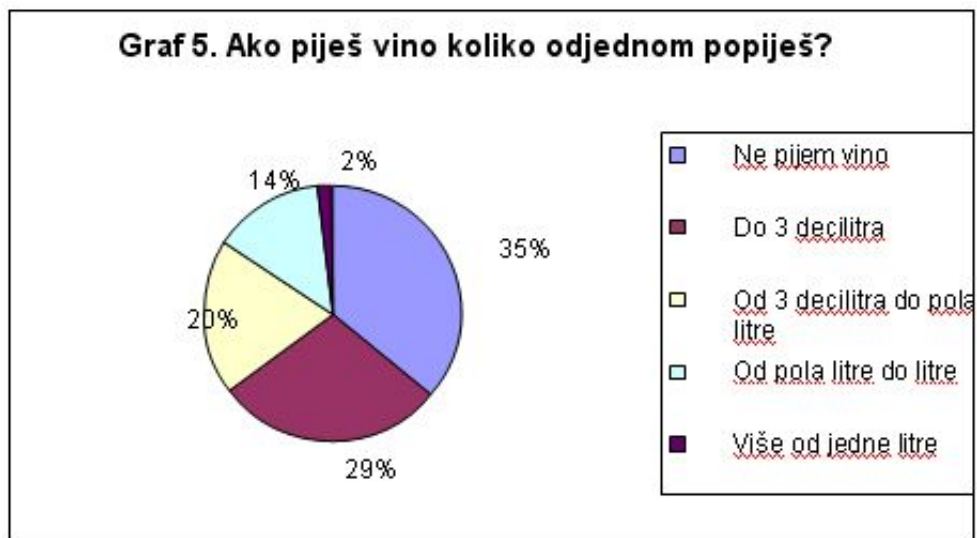
Graf 3. Prikaz učestalosti konzumiranja žestokih alkoholnih pića

Žestoka alkoholna pića svakodnevno konzumira 1% studenata, nekoliko puta tjedno 4%, a nekoliko puta mjesečno 40% studenata. Nekoliko puta godišnje žestoka alkoholna pića pije 40% studenata. Žestoka alkoholna pića nikada ne pije 15% studenata.

Graf 4. Prikaz količine konzumiranja piva

Na pitanje; „Kada piješ koliko odjednom piva popiješ?“, 3% studenata je izjavilo da popije više od dvije litre piva, njih 10% pije od litre do dvije litre. Od pola litre do litre pije 16% studenata. Manje od litre piva popije 20% studenata.

Graf 5. Prikaz količine konzumiranja vina

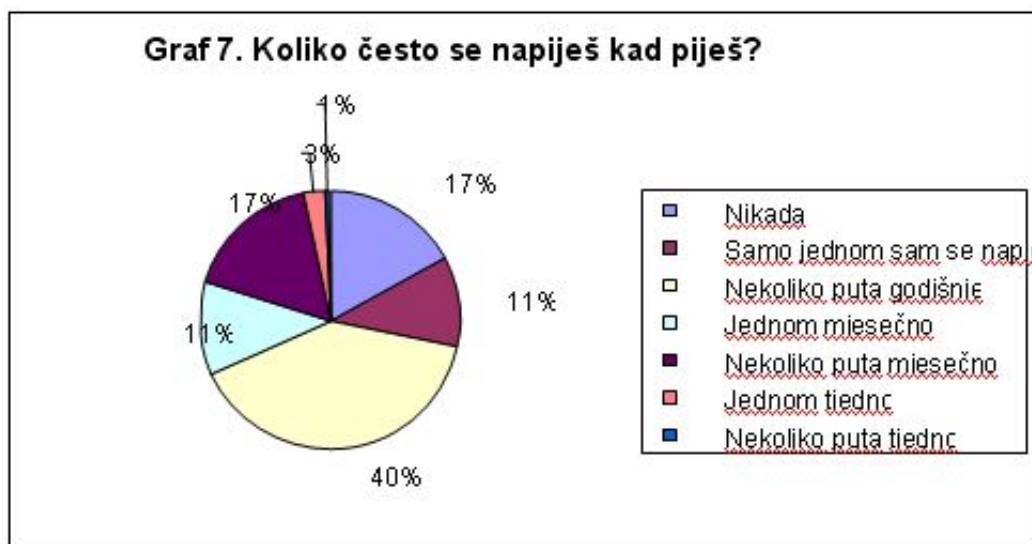
Na pitanje koliko odjednom popiju vina, više od 2% studenata je izjavilo je da popiju više od jedne litre. Od pola litre do litre popije 14% studenata. Od decilitra do pola litre popije 20% studenata, a 29% studenata popije do decilitara vina.

Podaci pokazuju da vino nije alkohol kojim se studenti uobičajeno opijaju.

Graf 6. Prikaz količine konzumiranja žestokih alkoholnih pića

Na pitanje koliko odjednom popiju žestokih alkoholnih pića, 18% studenata je izjavilo da popije više od pet pića, od 4 do 5 pića popije 21% studenata, a 2-3 pića popije 33% studenata.

Graf 7. Učestalost opijanja kod studenata

Na pitanje koliko često se napiju kada piju 1% studenata je odgovorilo da se napije nekoliko puta tjedno, 3% studenata se napije jednom tjedno. Nekoliko puta mjesečno se napije 17% studenata. Postotak studenata koji se opijaju najmanje jednom mjesečno iznosi 32%. Od tog broja nekoliko puta mjesečno i češće opije se 21% ili svaki peti student, što je situacija koja ozbiljno zabrinjava.

c) Povezanost između informiranosti i učestalosti opijanja

		Učestalost opijanja	Informiranost o utjecaju alkohola
Učestalost opijanja	Koeficijent korelacije	1,000	,061
	P		,326
	Broj ispitanika	266	265
Informiranost o utjecaju alkohola	Koeficijent korelacije	,061	1,000
	P	,326	
	Broj ispitanika	265	265

Tablica 4. Koeficijenti korelacije učestalosti opijanja i informiranosti o štetnosti alkohola

Povezanost između informiranosti studenata o štetnosti alkohola i učestalosti opijanja izmjeren je uz pomoć Spearmanovog koeficijenta korelacije (R_0), koji je pokazao da ne postoji statistički značajna povezanost između informiranosti ispitanika o utjecaju alkohola i učestalosti opijanja ($R_0=0,061$; $p=0,326$). Ovim je potvrđena postavljena hipoteza.

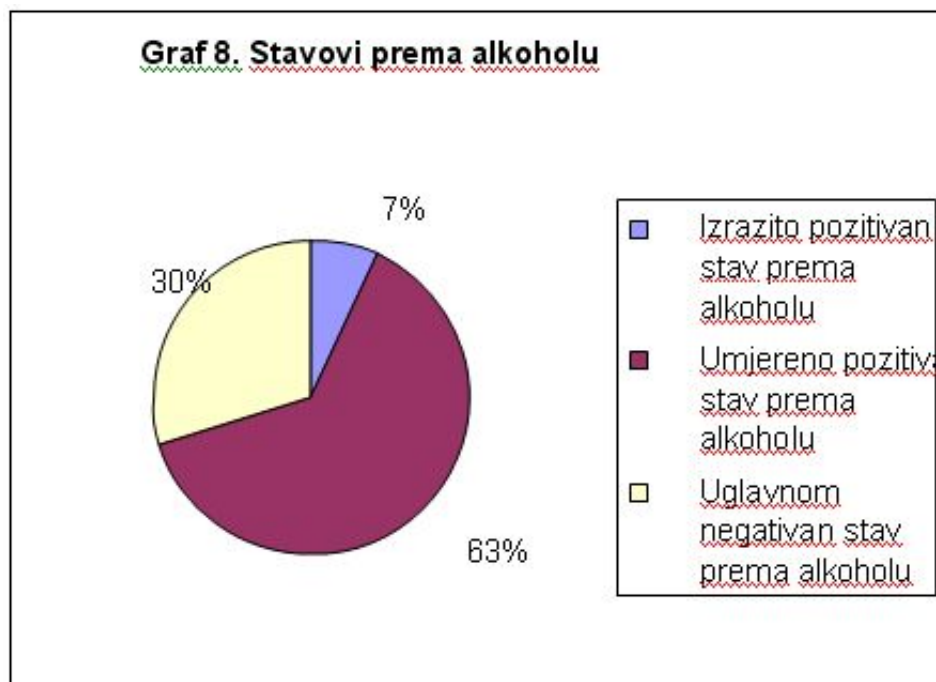
d) Povezanost stavova prema alkoholu i učestalosti opijanja

Procijeni koliko se slažeš s navedenim tvrdnjama	Slažem se %	Ne slažem se %
U redu je opiti se preko vikenda	66 %	34 %
Alkohol nije opasan toliko koliko se priča	21 %	79 %
Ljudi koji piju štete samo sebi	51 %	49 %
Moraš se napiti da bi se riješio stresa kojeg nakupiš tijekom tjedna	9 %	91 %
Ne možeš se zabaviti ako se ne opustiš uz alkohol	8 %	92 %
Alkohol te čini društvenijim	40 %	60 %
Seks je bolji uz alkohol	14 %	86 %
Najgore što ti se može dogoditi ako piješ je da se ujutro probudiš s mamurlukom	26 %	74 %
Zabrana točenja alkohola mladima od 18 godina je u redu	87 %	13 %
Kontrole i/ili kazne za točenje alkohola mladima od 18 godina bi trebalo pooštriti	78 %	22 %
Čim si popio dva pića, ne bi smio voziti	77 %	23 %

Tablica 5. Prikaz stavova prema alkoholu u postotcima

Opći stav prema alkoholu se računao na temelju odgovora koje su ispitanici davali o različitim aspektima prema konzumaciji alkohola. Svi odgovori su zbrojeni a zatim kategorizirani u tri skupine s obzirom na rezultat.

Iz tablice je vidljivo da najveći broj ispitanika spada u srednju kategoriju odnosno u one ispitanike koji imaju umjereno pozitivan stav prema alkoholu (63%), što znači da je postavljena hipoteza potvrđena.

Graf 8. Prikaz stavova studenata prema alkoholu

Koliko često ti osobno piješ alkohol u sljedećim situacijama?	Nikad	Rijetko	Često	Vrlo često
Kad se osjećam tjeskobno	70 %	26 %	3 %	1 %
Kad imam tremu	79 %	17 %	3 %	1 %
Kad doživim neuspjeh	67 %	27 %	5 %	1 %
Na zabavama pijem alkohol da se bolje zabavim	15 %	29 %	36 %	20 %
Kad se razočaram u ljubavi	62 %	27 %	8 %	3 %

Tablica 6. U kojim situacijama studenti najčešće konzumiraju alkoholna pića?

Iz tablice je vidljivo da su motivi pijenja alkohola kod studenata u prvom redu hedonističke naravi, odnosno da najčešće piju da bi se bolje osjećali i zabavili. Ovo baca jedan potpuno nov pogled na dosadašnja stajališta o razlozima konzumiranja alkohola mladih, te bi ove rezultate u narednom periodu trebalo još provjeriti. Postavljena hipoteza dobila je svoju potvrdu.

S kim uobičajeno piješ alkoholna pića, bez obzira na to piješ li pivo, vino ili žestoka pića?	%
Ne pijem alkohol	8%
Sam	1%
S nekim prijateljem/prijateljicom	27%
U skupini od više vršnjaka	64%
UKUPNO	100%

Tablica 7. S kim studenti najčešće piju alkoholna pića?

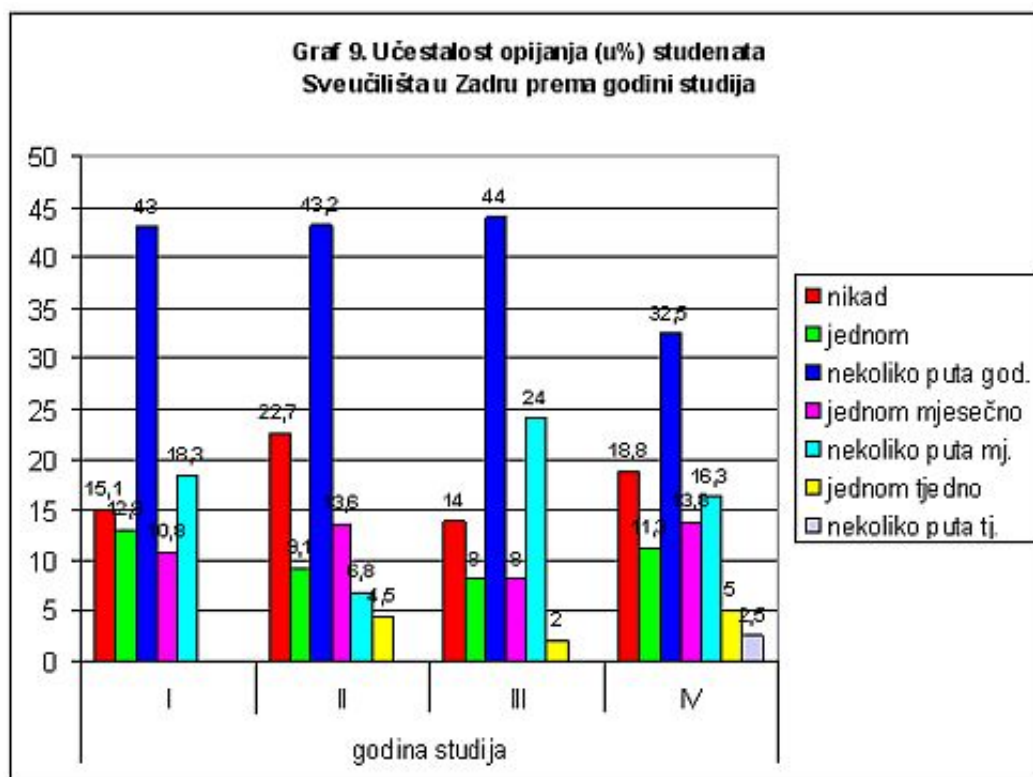
Iz tablice 7 je vidljivo da najviše studenata (64%) pije u društvu s više vršnjaka, njih 27% pije u društvu jednog prijatelja, 1% studenata pije kada su sami, dok 8% studenata nikada ne pije alkohol.

		Stav prema alkoholu	Učestalost opijanja
Stav prema alkoholu	Koeficijent korelacije	1	-0,503
	P	,	0
	Broj ispitanika	266	266
Učestalost opijanja	Koeficijent korelacije	-0,503	1
	P	0	,
	Broj ispitanika	266	266

Tablica 8. Koeficijenti korelacije između stava prema alkoholu i učestalosti opijanja

Spearmanov test korelacije koji se koristi za izračunavanje povezanosti među varijablama koje su izražene u rangovima (Ro) pokazao je da postoji statistički značajna korelacija između stava koji ispitanici imaju prema opijanju i njihove stvarne učestalosti opijanja ($R_o = -0,503$; $p < 0,01$). Ta korelacija je negativna što znači da se ispitanici koji spadaju u kategoriju onih koji imaju izrazito pozitivan stav prema alkoholu opijaju češće za razliku od onih koji imaju uglavnom negativni stav prema alkoholu i opijaju se rjeđe. Postavljena hipoteza je potvrđena.

e) Razlika u učestalosti opijanja među studentima prve, druge, treće i četvrte godine studija?

Graf 9. Učestalost opijanja studenata s obzirom na godinu studija

Kada u razmatranje učestalosti opijanja među studentima prve, druge, treće i četvrte godine studija uzmemo sve kategorije koje opisuju opijanje od nikad do nekoliko puta tjedno, χ^2 testom ne nalazi se značajnih razlika ($\chi^2 = 18,77$; $p = 1$, uz stupanj slobode 18). Međutim ako u razmatranje uzmemo samo kategorije jednom tjedno i nekoliko puta tjedno tada se dobije statistički značajna razlika ($\chi^2 = 7,91$; $p = 0,05$ uz stupanj slobode 3) u učestalosti opijanja prema godini studija. Na višim godina studija značajno je više studenata koji se opijaju jednom tjedno i češće. Premda naši rezultati

pokazuju da studentska populacija u odnosu na srednjoškolsku (porast konzumiranja od I do IV razreda značajan) pokazuju stanoviti status quo u učestalosti konzumiranja i opijanja, ipak možemo zaključiti da postoji razlika u krajnjim kategorijama učestalosti opijanja (jednom tjedno i nekoliko puta tjedno) koje postaju problematičnije sa godinama starosti. Ovaj podatak je logičan i očekivan, obzirom da dio studenata koji piju alkohol, vremenom razvijaju ovisnost.

Zaključak

Cilj ovog rada bio je utvrditi stupanj informiranosti, odnos studenata prema alkoholu, odnosno njihove stavove i učestalost zlouporabe.

Istraživanjem studentske informiranosti o štetnosti alkohola došlo se do podatka da je većina studenata relativno dobro informirana (43% studenata vrlo dobro i 21% studenata dobro informirano), međutim zabrinjava podatak da 36% studenata pokazuje elementarno neznanje o štetnosti alkohola.

Ispitivanjem informiranosti i učestalosti opijanja utvrđeno je da između informiranosti i učestalosti opijanja nema značajne povezanosti, čime je potvrđena zadana hipoteza.

Kod ispitivanja stavova prema alkoholu i učestalosti opijanja utvrđeno je da najveći broj ispitanika ima pozitivan stav prema alkoholu (70%). Potvrđena je hipoteza da se studenti s pozitivnim stavom prema alkoholu češće opijaju. Ovi rezultati govore u prilog iz literature poznatoj preporuci za izradu preventivnih programa u kojima je naglasak potrebno staviti na formiranje i mijenjanje stavova, za razliku od većine preventivnih programa koji se sastoje od poučavanja i usvajanja informacija.

Vrlo zabrinjava količina alkohola koju studenti ispijaju. Oko 40% studenata u uobičajenoj situaciji pijenja popije 4-5 i više žestokih alkoholnih pića. 29% studenata kada konzumira pivo, popije više od pola litre. Ispitivanjem konzumacije vina došlo se do zanimljivog podatka, prema kojem vino u studentskoj populaciji nije čimbenik opijanja. Oko 30% studenata pije do decilitara vina, što se može shvatiti kao prehrambena navika.

Prema vlastitoj procjeni, 32% studenata izjavilo je da se opije jednom ili više puta tjedno, odnosno mjesečno. Ispitivanje je pokazalo da su motivi pijenja alkohola kod studenata u prvom redu hedonističke naravi, odnosno da najčešće piju da bi se bolje osjećali i zabavili.

Studenti alkohol povezuju s druženjem i zabavom, što dokazuje činjenica da 99% studenata koji konzumiraju alkohol to čine u društvu vršnjaka. Na pitanje mogu li se i bez alkohola dobro zabaviti potvrdno odgovara 92% studenata, a ipak veliki postotak studenata (56%) alkohol pije na zabavama. U radu se krenulo od pretpostavke da nema statistički značajne razlike u količini i čestini opijanja među studentima prve, druge, treće i četvrte godine, ta hipoteza je dijelom i potvrđena jer prema dobivenim podacima zaista nema razlike u konzumiranju alkohola. Mladi u toj dobi pokazuju približno jednak odnos prema alkoholu. Međutim to ne vrijedi za krajnje kategorije učestalosti opijanja, pa se tako studenti viših godina studija češće opijaju u kategoriji opije se jednom tjedno i češće, od studenata nižih godina studija.

Ovo istraživanje daje dobru osnovu za daljnji istraživački i preventivni rad sa studentima na Sveučilištu jer baca nov pogled na dosadašnja stajališta o razlozima konzumiranja alkohola mladih, te bi ove rezultate u narednom periodu trebalo još provjeriti.

Literatura:

1. Breitenfeld, D. (2003.), Oglašavanje alkohola na tržištu. U: Golik-Gruber, V. (ur.), Zbornik stručnih radova alkohološkog glasnika. Zagreb: KLA Zagreb
2. Davison, G. C., Neale, J. M., (1999.), Psihologija abnormalnog doživljavanja i ponašanja. Jasterbarsko: Naklada slap
3. Hudolin, V. (1989.), Alkoholno piće i mladi, 5 dopunjeno izdanje. Zagreb: Školska knjiga
4. Itković, Z., Nazor, M., Čale Mratović, M.,(1999.), Obiteljska i društvena socijalizacija. Zadar: Filozofski fakultet u Zadru
5. Kapetanović Bunar, E. (1985.), Alkoholizam – život na dva kolosijeka. Ljubljana: ČGP DELO
6. Jurišić, M., Petani-Panza S., (2001.), Koliko zadarskih srednjoškolaca uzima alkohol, „travu“ i ostale teške droge i koliko učestalo. Zadar: Centar za prevenciju i izvanbolnički tretman ovisnika
7. Miliša, Z., Takšić, V., (1995.), Droga. Općinsko poglavarstvo općine Tisno: Tisno
8. Rimac, I., (02.06.2006.), Alko – groznica subotnje večeri. Jutarnji list
9. Vulić – Prtorić, A. (2003.), Depresivnost u djece i adolescenata. Jastrebarsko: Naklada Slap
10. Shapiro, S. (2001.), Alkohol i ostale droge. Zagreb: forum za slobodu odgoja
11. Wolf, D. (1994.), Alkoholizam, Što je to? Zagreb: Alinea
Internet izvori (siječanj 2006.):
<http://www.moravek.net/kla/strucni-001.html>
<http://bs.wikipedia.org/wiki/Alkoholizam>
<http://ajp.psychiatryonline.org>
<http://hzjz.hr>

<http://droge.hr/alkohol.html>
<http://www.health.org/govpubs/rpo995/>

Kontakt osoba:

Jelena Mustać, profesor talijanskog jezika, književnosti i pedagogije
Put Sebačeva 20
23233Privlaka ,tel. 098 608806
jelena.mustac@inet.hr